

Ellex Raidla Advokaadibüroo OÜ

Ahtri 4, Tallinn
EE-10151, Eesti
T. +372 640 7170
estonia@ellex.legal
ellex.legal

Reg. 10344152
VAT EE100101799

Ants Nõmper

T. +372 517 7763
ants.nomper@ellex.legal

Terviseamet

Paldiski mnt 81, 10614 Tallinn
info@terviseamet.ee

13.05.2025

DNo. H728

Esteetilise meditsiini teenuse teostamine

Ellex Raidla Advokaadibüroo esindab Eesti Oftalmoloogide Seltsi (edaspidi "**EOS**"), kelle nimel ja ülesandel edastame alljärgneva pöördumise.

I. Asjaolud ja sissejuhatuse

Terviseamet esitab avalikul veebilehel¹ (edaspidi "**veebilehekülj**") teavet, mille kohaselt osutatakse esteetilistel eesmärkidel teostatavaid protseduure eelkõige plastika- ja rekonstruktiivkirurgia ning dermatoveneroloogia teenuse osutamise raames. EOS on seisukohal, et esteetilised meditsiini protseduurid (edaspidi ka kui "**esteetiline meditsiini teenus**") kuuluvad tervishoiuteenusena ka oftalmoloogia eriala valdkonda. EOS esitab alljärgnevalt põhjendused oma seisukoha kohta.

II. Põhjendused

TTKS § 40 lg 1 näeb ette, et tervishoiuteenust (sh eriarstiabi) võib osutada üksnes vastava tegevusloa olemasolul. Eriarstiabi on vastavalt TTKS § 20 lg-le 1 üks tervishoiuteenus alaliik. TTKS § 20 lg 1 sätestab, et eriarstiabi on ambulatoorne või statsionaarne tervishoiuteenus, mida osutavad eriarst või hambaarst ja temaga koos töötavad tervishoiutöötajad. TTKS § 20 lg 3 alusel vastu võetud sotsiaalministri 28.11.2001 määruse nr 110 „Eriarstiabi erialade ja erialade lisapädevuste loetelu“ (edaspidi „**määrus nr 110**“) §-s 3 on sätestatud eriarstiabi erialad ning §-s 31 eriarstide erialade lisapädevused. Määruses nr 110 on loetletud mitmed eriarstiabi erialad, kuid selles ei ole täpsustatud, milliseid tegevusvaldkondi täpselt iga eriala hõlmab. Samuti ei ole teistes õigusaktides seda reguleeritud.

Alates 15.08.2019. a kehtiva Euroopa esteetilise meditsiini teenuse standardi (EVS-EN 16844:2017+A2:2019, edaspidi „**esteetilise meditsiini teenuse standard**“) järgi tohib esteetilisi meditsiinilisi protseduure, mille puhul tungitakse protseduuri käigus naha sarvkihist sügavamale või millel on sarvkihist kaugemale ulatuv bioloogiline mõju (nii vahendeid või seadmeid kasutades kui ka mitte kasutades),

¹ Täpsemalt on esitatud Terviseameti veebilehekülje <https://www.terviseamet.ee/tervishoiukorraldus/tervishoiutootajale/tegevusload> alajaos „Esteetilised meditsiinilised protseduurid“, et „ambulatoorne esteetiline mittekirurgiline protseduur on üks osa ambulatoorse plastika- ja rekonstruktiivkirurgia või ambulatoorse dermatoveneroloogia eriala pädevusest ja esteetilised mittekirurgilised protseduurid on üks osa nimetatud erialade protseduuridest“.

teostada ainult tervishoiutöötaja.² Sellest järelduvalt võivad oftalmoloogid teostada esteetilisi meditsiinilisi protseduure tingimusel, et nad on (i) tervishoiutöötajad ning protseduuri teostamine kuulub nende (ii) pädevusse ja (iii) väljaõppesse. EOS on seisukohal, et praegusel juhul on kõik eeltoodud tingimused ka täidetud ning esteetilised meditsiinilised protseduurid kuuluvad ka oftalmoloogia valdkonda määruse nr 110 § 3 p 15 tähenduses.

Oftalmoloogide näol on tegemist tervishoiutöötajatega TTKS § 3 lg 1 tähenduses. Samuti kuulub ka esteetiliste meditsiini protseduuride teostamine oftalmoloogide (sh nii oftalmoloogide kui ka okuloplastiliste kirurgide, edaspidi koos ka kui **“oftalmoloog(id)”**) pädevusse ja on osa nende väljaõppest.

A. Esteetilised meditsiini teenused kuuluvad oftalmoloogide pädevusse, sh need on osa tavapärasest praktikast

Osad oftalmoloogid spetsialiseeruvad okuloplastikale, mis hõlmab silmalaugude ja näopiirkonna kirurgiat (sh esteetilisi ja rekonstruktiivseid protseduure). Okuloplastika kuulub oftalmoloogia eriala alla ning seda praktiseerivad oftalmoloogid, kellel on spetsiaalne väljaõpe. Lisaks okuloplastikale puutuvad oftalmoloogid igapäevaselt kokku ka oftalmoonkoloogia, neurooftalmoloogia ja straboloogiaga. Näiteks neurooftalmoloogias kasutatakse botuliintoksiini strabismi ning blefarospasmi raviks, samuti hemifatsiaal spasmi leevendamiseks.³ Need on selgelt oftalmoloogide igapäevase tööga seotud ning eeltoodud võib käsitleda seega ka silma- ja silmamanuste ravina, mis kuulub oftalmoloogia valdkonna alla.

Oftalmoloogid tegelevad ka selliste meditsiiniliste protseduuridega, mida näeb ette esteetilise meditsiini teenuse standard. Sarnaselt eelnevalt selgitatule, tohib esteetilise meditsiini teenuse standardi järgi teostada tervishoiutöötaja selliseid esteetilisi meditsiinilisi protseduure, mille puhul tungitakse protseduuri käigus naha sarvkihist sügavamale või millel on sarvkihist kaugemale ulatuv bioloogiline mõju. Oftalmoloogide igapäevane töö hõlmab süste mitte ainult silmaümbruse nahapiirkonda, vaid ka silma enda sisse. Oftalmoloogidel on pädevus ravimite ja implantaatide manustamiseks silma piirkonnas. Samuti on oftalmoloogidel oskused ravimite manustamiseks näo- ja kaelapiirkonnas nii intra-, trans- ja subkutaanselt kui ka periostaalselt.⁴

Oluline on seejuures märkida, et oftalmoloogid tegelevad sageli ka esteetiliste protseduuride nn komplikatsioonide parandamisega. Nende hulka kuuluvad näiteks valesti tehtud täitesüstide eemaldamine, mis on kogunenud silmapiirkonda või põhjustanud tüsistusi. Need on oftalmoloogilise pädevuse piiridesse jäävad tegevused, mis ilmestavad selgelt, et oftalmoloogil on piisav pädevus esteetiliste protseduuride teostamiseks.

Ka mitmed teadusväljaanded rõhutavad oftalmoloogide anatoomilisi teadmisi ja kirurgilist kogemust ning nende olulisust esteetiliste meditsiini teenuste osutamise juures. Oftalmoloogidel on mitmekülgne anatoomiline ja kirurgiline kompetents silmaümbruse piirkonnas. Ka erialakirjandusväljaandes tuuakse esile, et oftalmoloogidel on pädevus täitesüstide ja botuliinitoksiini süstide teostamiseks, kuna neil on süvitsi teadmised näopiirkonna anatoomiast.⁵ Täpsemalt käsitletakse viidatud väljaandes detailselt täitesüstide (sh hüaluroonhappe) ja botuliintoksiini kasutamist esteetilistel eesmärkidel silmaümbruse piirkonnas, rõhutades,

² 15.08.2019 jõustunud esteetilise meditsiini teenuse standard on kättesaadav: <https://www.evs.ee/et/evs-en-16844-2017-a2-2019-consolidated>.

³ Vt nt Ravimiregistris kättesaadavat ravimi omaduste kokkuvõtet botuliintoksiini kohta: https://www.ravimiregister.ee/Data/SPC/SPC_1009426.pdf.

⁴ Vt selle kohta nt Tartu Ülikooli residentuuri programm oftalmoloogia erialal, p 2.1.1. Kättesaadav: https://meditsiiniteadused.ut.ee/sites/default/files/2025-03/Oftalmoloogia_residentuuriprogramm_2025.pdf.

⁵ Patipa, M. American Academy of Ophthalmology: Basic and Clinical Science Course. Section 7: Orbit, Eyelids, and Lacrimal System. American Academy of Ophthalmology, 2022.

et nende teostamine nõuab põhjalikke anatoomilisi teadmisi ja kirurgilist kogemust – omadusi, mida oftalmoloogid omavad.⁶

Lisaks on mujal teaduskirjanduses käsitletud täitesüstide kasutamist osana oftalmoloogide, sealhulgas okulooplastiliste kirurgide, igapäevasest praktikast. Täitesüstid ei täida üksnes esteetilist eesmärki, vaid on saanud oluliseks töövahendiks ka nn rekonstruktiivses meditsiinis, näiteks silmalaugude deformatsioonide korrigeerimisel või traumajärgsete kudede defektide taastamisel.⁷ Samuti on välja toodud, et okulooplastikale spetsialiseerunud oftalmoloogidel on süvitsi teadmised näopiirkonna anatoomiast ja veresoontevõrgustikust.⁸ Eelnevast järeldub, et oftalmoloogid puutuvad igapäevaselt kokku ülesannetega, mis sisu ja tehnika poolest on tihedalt seotud esteetilise meditsiini teenustega. Järelikult on ka oftalmoloogidel olemas vajalik pädevus ja praktiline kogemus esteetiliste meditsiini teenuste osutamiseks.

Kokkuvõetult toetab teaduskirjandus ning ka eelnev analüüs seisukohta, et oftalmoloogidel on pädevus esteetiliste meditsiini teenuste teostamiseks.

B. Oftalmoloogid on läbinud esteetiliste meditsiini teenuste teostamise jaoks vajamineva väljaõppe

Oftalmoloogide ja silmakirurgia residentuuri õppekava annab nii teoreetilised teadmised kui ka praktilised oskused, mis on vajalikud esteetilise meditsiini protseduuride teostamiseks.⁹ Oftalmoloogid läbivad esmalt nelja-aastase üldoftalmoloogia residentuuri, millele on võimalik lisada kahe aasta pikkune spetsialiseerumine silmakirurgiale.¹⁰ Mõlemas residentuuris on kohustuslikud osad, mis hõlmavad muuhulgas okulooplastilist kirurgiat, oftalmoonkoloogiat, neurooftalmoloogiat ja straboloogiat. Eeltoodu näitab, et Tartu Ülikoolis pakutav väljaõpe annab oftalmoloogidele süvendatud teadmised näo (sh silmaümbruse piirkonna) anatoomiast ning mikrokirurgilistest tehnikatest, mida esteetilisest meditsiinis rakendatakse.

Täpsemalt nähtub seega nii oftalmoloogia kui ka koos kõrvaleriala silmakirurgiaga õppekavadest, et residentuuri õppekava praktiliste oskuste osa hõlmab mitmeid valdkondi, mis on otseselt seotud esteetiliste protseduuridega. Residentidel kujunevad välja oskused, mis hõlmavad okulooplastilist kirurgiat, sealhulgas blefaroplastikat ja muid silmalaugude korrigeerivaid protseduure. Lisaks praktilisele osale sisaldab õppekava ka teoreetilist ettevalmistust silmaümbruse anatoomiast, protseduuride näidustustest ja tüsistuste käsitlemisest, tagades seeläbi oftalmoloogidele vajalikud teadmised esteetiliste protseduuride teostamiseks.

Ka Tartu Ülikooli varasemad oftalmoloogia õppekavad on sisaldanud praktilisi oskusi, mis on seotud esteetiliste protseduuridega, eriti okulooplastilise kirurgiaga. Näiteks nii 2011/2012 kui ka 2019/2020 õppeaasta oftalmoloogia residentuuri õppekavast ilmneb, et õppekava läbinute praktiline väljaõpe hõlmas silmalaugude plastikat, pisarateede kirurgiat ja orbitakirurgiat. Nimetatud valdkonnad on tihedalt seotud esteetiliste protseduuridega (blefaroplastika jms). Seega näitab see, et ka varasemates õppekavades on oftalmoloogidele antud vajaminev väljaõpe esteetiliste protseduuride teostamiseks.¹¹

⁶ Patipa, M. American Academy of Ophthalmology: Basic and Clinical Science Course. Section 7: Orbit, Eyelids, and Lacrimal System. American Academy of Ophthalmology, 2022.

⁷ Bhattacharjee, K., Goel, S. jt. The Cosmetic Use of Injectables in Oculoplasty. Oculoplastic Surgery. Springer, 2020. Kättesaadav: https://doi.org/10.1007/978-3-030-36934-7_18.

⁸ Meer E., Lopez J. jt. The role of oculoplastic surgeons in minimally invasive cosmetic injectables. Current opinion in ophthalmology. Wolters Kluwer Health, 2024. Kättesaadav: https://journals.lww.com/co-ophthalmology/abstract/2024/09000/the_role_of_oculoplastic_surgeons_in_minimally_invasive_cosmetic_injectables.aspx.

⁹ Vt Tartu Ülikooli residentuuri programm oftalmoloogia erialal (2025/2026). Kättesaadav: https://meditsiiniteadused.ut.ee/sites/default/files/2025-03/Oftalmoloogia_residentuuriprogramm_2025.pdf.

¹⁰ Vt Tartu Ülikooli residentuuri programm oftalmoloogia erialal silmakirurgia kõrvalerialaga (2025/2026). Kättesaadav: https://meditsiiniteadused.ut.ee/sites/default/files/2025-03/Oftalmoloogia_k%C3%B5rvalerialaga_residentuuriprogramm_2025.pdf.

¹¹ Tartu Ülikooli residentuuri õppekava oftalmoloogia erialal (2019/2020), p 22. Kättesaadav: https://meditsiiniteadused.ut.ee/sites/default/files/2022-01/oftalmoloogia_residentuuriprogramm.pdf ja õppekava oftalmoloogia erialal (2011/2012), p 22. Kättesaadav: <https://meditsiiniteadused.ut.ee/sites/default/files/2022-01/oftalmoloogiaresidentuuriprogramm2011.pdf>.

Kohtupraktikas on esteetilise meditsiini protseduuride teostamise hindamisel viidatud samamoodi esteetilise meditsiini teenuste standardile EVS-EN 16844:2017+A1:2018¹², mis sätestab, et esteetilise meditsiini protseduure (nt täitesüste, mesoteraapiat ja mikronõelumist) võivad teostada üksnes arstid, kes on saanud vastava väljaõppe.¹³ Kuigi viidatud esteetilise meditsiini teenuse standard enam käesoleval hetkel ei kehti ning on alates 2019. aastast asendatud uue esteetilise meditsiini teenuse standardiga, siis ka uus esteetilise meditsiini teenuse standard sisaldab samasugust põhimõtet.¹⁴

Arvestades oftalmoloogia ja silmakirurgia residentuuride õppekavasid, on ilmne, et oftalmoloogid saavad väljaõppe protseduurideks, mis on seotud mitmete esteetiliste protseduuridega. Seega tagab juba residentuuri õppekava oftalmoloogidele vajaliku väljaõppe. Sellest järelduvalt võivad oftalmoloogid ka õiguspäraselt teostada esteetilise meditsiini protseduure.

Rahvusvaheline praktika. Lisaks sellele, et esteetilised meditsiini teenused kuuluvad silmnähtavalt oftalmoloogide pädevusse eelnevatel põhjustel, näitab seda ka rahvusvaheline praktika. Näiteks oftalmoloogidel, kes on saanud vastava väljaõppe, on õigustatud teostada ka esteetilisi protseduure nt Euroopa oftalmoloogilise plastilise ja rekonstruktiivse kirurgia seltsi tegevusest nähtuvalt (ingl *European Society of Ophthalmic Plastic and Reconstructive Surgery*). Euroopa oftalmoloogilise plastilise ja rekonstruktiivse kirurgia selts korraldab mh koolitusi ja konverentse, kus käsitletakse näopiirkonna kirurgia erinevaid aspekte, sealhulgas esteetilisi protseduure, mis viitab sellele, et nad toetavad vastava väljaõppe saanud silmaarstide pädevust selliste protseduuride teostamisel ning panustavad omakorda jätkuvasse väljaõppesse.¹⁵

Kokkuvõtteks, TTKS ning määruse nr 110 koosmõjus on esteetiliste mittekirurgiliste meditsiiniliste protseduuride osutamine tervishoiuteenus, mida võivad teostada ainult vastavat tegevusluba omavad teenuse osutajad. Teenust osutav ettevõtte peab omama Terviseameti poolt väljastatud eriarstiabi tegevusluba. Väljastatud eriarstiabi tegevusluba võimaldab osutada ka esteetilise meditsiini teenust. Lisaks peab tervishoiutöötaja olema registreeritud tervishoiutöötajate riiklikus registris. Sellest ega ka ühestki teisest kehtivast õigusaktist ei tulene aga konkreetsed tegevusvaldkonnad, mis keelaksid ära esteetiliste meditsiini protseduuride osutamise oftalmoloogide poolt. Seisukohta, et esteetilised meditsiini protseduurid kuuluvad ka oftalmoloogide eriala valdkonda, toetavad nii tavapärased oftalmoloogide tavad, oftalmoloogidele residentuuris pakutav väljaõpe kui ka rahvusvaheline praktika.

Eeltoodust tulenevalt palume eemaldada Terviseameti veebileheküljel olev ebaõige informatsioon, mille kohaselt osutatakse esteetilistel eesmärkidel teostatavaid protseduure eelkõige plastika- ja rekonstruktiivkirurgia ning dermatoveneroloogia teenuse osutamise raames ja täiendada loetelu ka oftalmoloogide eriala valdkonnaga.

Austusega

/digitaalselt allkirjastatud/

Ants Nõmper

vandeadvokaat

¹² Kättesaadav: <https://www.evs.ee/et/evs-en-16844-2017-a1-2018-consolidated>.

¹³ Tallinna Ringkonnakohtu lahend nr 3-19-2303, p 12.2.

¹⁴ Kättesaadav: <https://www.evs.ee/et/evs-en-16844-2017-a2-2019-consolidated>.

¹⁵ Vt nt: <https://www.esoprs.eu/>.